

Total number of printed pages : 5

NB-T/T/1

2024
TENYIDIE

Total marks: 80

Time: 3 hours

General Instructions :

- i) Approximately 15 minutes is allotted to read the question paper and revise the answers.
- ii) The question paper consists of 24 main questions.
- iii) Internal choice has been provided in some questions.
- iv) Write the correct question number in your answer sheet to indicate the option being attempted.

N.B: Check that all pages of the question paper is complete as indicated on the top left side.

SECTION – A (Kesi Mhaphrü)

1. Thedze phrülie di ketsokecü hako kelashülie:

U tsiepfumia kelhouzho u kenei se puo sü kepekro di lhoukecü. Themiae lhoukecü nu huoniehüo se morosuoya mu süla kepekrokecü meye se. Rüna pete nu thehouba ba phreya mu süko nunu u krü u tsiepfumiae kehou mu kepekro vor üsi. Uko uko mhatho re phi. Kechükennyü huo nyita, penie tei huo morei ketsienyhata mo liro miapuorei tsu mo di baya mo üsi. Uko kepekrokecü la uko tei jüya mo. Uko khise uko mhatho nu voketa mhodzü vo thehoubako nunu thedzetheseke kepuya, siro uko mhathoko nu vokewa sie rei kepekrolieya üsi.

Uko thedzethese, theriethekro, liecielierhieko pete thehouchü nunu kepulieya. Mhathomhachü pete rei thehou nunu kepuya. Mhanüü mia huo dze kesuo huo nyi di thehouba nunu kepu bata liro süu vi mote mu süu thengate. Themia thehou nu voya kemokoe mia u le peviya mo mu sümia thataya üsi. U krü zho keviko rei thehoubako nunu si sakuolieya. Nhicumiae phichümia perieya. U krü u pfutsanuokoe die pukecü nu ‘A süu putuouü vorzhie’ iya mo derei phichümia thuo rei die pukecü nu “A thie phichümia chalie chü di puzhie ho’ iya üsi. Thehethiehieko nu vo liro phichümia bu mha metha rieya mu sidi uko jashüya.

Thiedzü teiu nu we miapuorei lietsu gei rülei bataya mo mu süla phere di huoniehüo kinu vokecü chü petsa phi süla thekhruothernyi teiko geinu kesilieya üsi kekreamonyü thenyi teiko nu liro huoniehüo ga kakecü rei chü phiya mu süla mia krünuokoe u nuonuo bu u muo se vo u mei, u niako tsü di u bu kesilieya. Kepekro di lhouyakecü puo rhi kekrekreikecü donu kekriethokecü rei meye se mu khriethomia liro kechükesia teiko nu rei kekho kelho die kepuya üsi. U tsiepfumia kezeu kezeu mu kezepfü kezepfü nyi phreya üsi. Mia puoe nanyü chü liro mithu phi khupie puo zeu tsüya üsi mu mha hau mha kemeyie mu therhu sekecü puo. Mithu phi hau-e khrietho muo siya.

Dieako donu puotou-u kedapie thushülie:

a. Rüna pete nu kedipuo ba phreya ga?

1

(i) Kepekrokecü ba

(iii) U krü u pfutsanuo kehou ba

- (ii) Thehouba (iv) Thehethchie ba
- b. Kimhiekcümia mhasi rükrülieya ga? 1
- (i) Kiülie nu keshürheimia (iii) Thehouba nu voyakezhamia
- (ii) U thuo u peleyakezhamia (iv) U rübei mha leyakezhamia
- c. U tsiepfumia kedipuo kechü nu u tei jüya mo ga? 1
- (i) Liecielierhiekcü (iii) Mhathomhachü
- (ii) Kepekrokcü (iv) Thehethchie
- d. Kevimia-e die pukecü 1
- (i) Ae mhakenyimia (iii) Ae kevimia
- (ii) Ae mhakesimia (iv) Ae kethachümia
- e. KekhriethoKCü nu mithu phi khupie tsükcü 1
- (i) Khrietho muo (iii) Therhu
- (ii) Meyie (iv) Nanyü muo
- f. Kezeu kepetsou thushülie. 1
- (i) Kezefü kezefü (iii) Kezefü
- (ii) A zefü (iv) A kezefü
- g. Thedze nu cayieu thushülie. Kiüdi thiedzü huoniehüo kinu vo petsaya ga? 1+1=2
- h. U pfutsanuoko die kimhie di puya ga? Khrietho nu kedipuo kepfhekho pie baya üsi ga? 1+1=2

SECTION – B (Thedze Kezo)

2. Hanie puo (1) kedapie dieca krie puo nunu krie di hiepengou (100 – 150) mese nu thushülie.

- a. N nadi nu themiako cienheciera kelhoupie dzücha (drainage) nu khashü di tei rü vor tse dzü bu zoupfü kezakezi di nadiu bie perhuthor baketa la kethezhokcü dzeyieleshü puo thupie thedzeleshü kethukemeho-u tsü di kimhielie morosuo shikecü n nounyü kezashülie.

Moro

6

- b. Nieko leshüki nu ‘thezie khakeshü’(blood donation) mhathochie puo chükeliu se rükhruo mhathu puo thupie Mt. Japfü leshükiu dieyieleshü nu khashülie.

3. Hanie puo (1) kedapie dieca hiepengou (50) mese nunu thushülie.

- a. Leshüki nu Tenyidie zekecü puo kemevi ba mu mo ücü kephrümia kenie kerüchükcü rhi nunu thushülie.

Moro

4

- b. Noe leshüda kesa puo thukelie la süu kekhrü kehouchie puo pebatuo üzhie. Süu pemvü di phreikie puo thupie kezashülie.

SECTION – C (Diezho mu Thuyie)

4. Die puotou-u kedapie thushülie:

5x1=5

- (a) Puo rüzhü nu le di kuolie. ‘Kuo’ hau pfhephra kiu nu ba ga?
- (i) Puo (iii) Se
- (ii) Kenie (iv) Pengou

- (b) Khunuo se mia thuyakezhau üse-
 (i) Ke (iii) Kia
 (ii) Kie (iv) Ka
- (c) Puo seibo geinu tetsu. Dieca hau nu diepe-u kiu ga?
 (i) Puo (iii) tetsu
 (ii) seibo (iv) geinu
- (d) No ketho pu ba _____?
 (i) shi (iii) ga
 (ii) nhie (iv) ro
- (e) Chüwaketa dze pesikeshü.
 (i) Puwa (iii) Pute
 (ii) Puta (iv) Puya
5. **Dieca 'zhie' hau se puoca kenyi diecha mu diemei diecha puopuo chüshülie.** 1+1=2
6. **Zatsekhu 90% hau dieca nu thushülie.** 1
7. **Dieca puokru tou-u pie rhiephi (-) kesedo thashülie.** 1
 _____ pu melie.
8. **Diesou hako puoca thushülie.**
- a. Noutenouca 1
 b. Sopasolhi 1
 c. Thecathebie 1
9. **Diekhu mu dierozu kekrü kebako thu kemezhüshülie.**
- a. Nyiepu pete rei zivi yazo. 1
 b. Ciedo themia kelhou rüdi phi te. 1
 c. Kenie mu kenie ro die chülie ya. 1
10. **Diecha hako thuyie chüpie Tenyidie nu khashülie.** 5x1=5
- a. What a beautiful house you have!
 b. He spoke very softly.
 c. No need to worry.
 d. Who broke the window?
 e. Why are you absent-minded?
- SECTION – D (Diemvü)**
11. **Diecako donu puotou-u kedapie thushülie:** 5x1=5
- (a) Tsathouyo kedi la puotei kichiepuo mevo ga?
 (i) Zha thenie (iii) Khrü hiethenie
 (ii) Zha hiethenie (iv) Khrü thenie

- (b) Vihienuo _____ puo nunu rüzie hie.
(i) Lietsa (iii) Thelhuo
(ii) Rüna (iv) Ca
- (c) Red Cross mhatho hau la kehou keriethe-u nu supuo bu kehou se ga?
(i) Dunant (iii) Ketsau
(ii) Moynier (iv) Napoleon
- (d) Kiüdi Rütsohouü puo thuo puo pie joyie ze kemejüshü ga?
(i) Puo nieu gei jakecü la (iii) Puo ra kemo sikeshü la
(ii) Puo krü siaketa la (iv) Puo nieu puo peseketa la
- (e) “Yharayhayhu” ikecü hau puoca kedipuo ga?
(i) Merieyhara (iii) Kekra
(ii) Mha keme va (iv) Ketei

Ketsokecü hako donu sorou (6) kedapie dieca 20 – 25 mese nunu kelashülie : 6x2=12

12. Kedipuo chü moro kedipfüe shürholie lhota üdi kedi ki pu ga?
13. Kedipuo la Krase-e Kedieu geiketuo rhüta ga?
14. Vihienuo kedipuopuo se puo üpfü tarhoshü ga?
15. Solferino kijü nu rüna kiu nunu terhü chüta ga mu kimhiecü rhü puo üsi ga?
16. Martin Luther King-e kijü nu mhasi phrüketuo phrü tseikelie sie kedipuo chüketuo puo pepilie ga?
17. A kesuoüpfü kedipuo la puo nou mezhieta ga?
18. “Tuo sei zhü rei rüwita molie.” Diecha hau geizo kiu nunu se par ga? Ükezomia za thushülie.

Ketsokecü hako donu kenie (2) kedapie dieca 40 – 50 mese nunu kelashülie : 2x4=8

19. “Hei! Kedipfü n zivi we mhatho puolie, rüna puo nu Nyiepoudiü ücüpfü puo ba mu süpfü phizhü zorei n zie ki zivi sewe.”
i. Kedipfü die hau sikelie ki kedipuo mhieta ga? (2)
ii. Kedipfü thedo kesuo kicüpuo rhü sieta ga? (2)
20. Jean Henry Dunant supuo ga? Kimhie di puoe rüyachü nu rüzapfü kezhüko khruohishü ga? ‘Solferino Kerükra’ leshüdayo Europe nu kimhie vota ga? (1+2+1=4)
21. “Hie pfhe ketei chü dzie suo keba, cüi chüse huopiehuorie ke. Hie kethau mo zhülie dinu.”
i. Diecha hako geizo kiu nunu se par ga? (1)
ii. “Huopiehuorie” puoca kedipuo ga? (1)

- iii. Thenupfue terhumia puo nupfu geikewa dze sikelie ki kedipuo chü ga? (2)

Ketsokecü hako dieca 60 – 90 mese nunu kelashülie:

22. a. Themia kekhrü hau tuo zo vor puo kele nu tsolieta. Puo tuoshütuo ücü duü rei thuophi di tuo. Süsie vor thechüu tsokelie ki rei puo thuophi la mecie. Thuophi geinu terhuomiaie pedzüperie puo puo kelev chülieketuo pie puo pesishüwata.
- i. Themia kekhrü hau supuo ga? 1
 - ii. 'Thuophi' puoca kedipuo ga? 1
 - iii. Thuophikelie geinu kedipuo silieya ga? 1
 - iv. Puo kedipuo chüketuo la thechü hau nu vor ga? 1
 - v. Kimhie di puo kele chülie ga? 1

Moro

- b. Kedipuo la Keziu puo nieu khawa di rühou tuota ga? Keziu kirapuo nu tshü tsia pelhou ga? Süko kimhielie üsi ga? Rüna nu phichükoe Keziu bu kedipuo chülienu pushü ga? (1+1+1+2=5)
23. "Nhicu rüzhü hie kehie shüshie
Hie pfu hie pie hie zuo hie dzieshü
Suo ze bata rei la hie kenyhu
Keba ki we jüta mo dinu."
- i. Diecha hako geizo kiu nunu se par ga? 1
 - ii. Ükezomia geizo hau nu kedipuo dze pushü ga? 2
 - iii. Geizo diecha hako ca vatshashülie. 2

24. a. "A kesuoü sie vo thenupfü
Sou chülie mu liemou a se nu
Ketsu nhie we teinuo kesisie
Mehü thesü loziko pfhe he
Zo vor mu zo sie a khou vü."
- i. Diecha hako geizo kiu nunu se par ga? 1
 - ii. Loziko puoca kedipuo ga? 1
 - iii. Geizo diecha hako ükezomia kele medzi di vatshashülie. 3

Moro

- b. Ketho mu Kevi geizo-u supuo zoshü ga? U themia we ketho mu kevi silie mo di kedipuo chütuoya mu Jihova die we kimhie üsi ga? Ükezomia kimhie di kijü nu kelhou mu teigei kelhou dze pushü ga? Geizo-u nu zhorüli kevi kenie thushülie. (1+1+1+2=5)
